

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΤΡΙΤΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

**Στρατής Δούκας, *Η Ιστορία ενός αιχμαλώτου*
(απόσπασμα)**

Στήν καταστροφή τῆς Σμύρνης, βρέθηκα μέ τούς γονιούς μου στό λιμάνι, στήν Πούντα. Μέσ' ἀπ' τά χέρια τους μέ πήρανε. Κι ἔμεινα στήν Τουρκία αἰχμάλωτος. [...]

Ἀπό μέρες, πού πέρασαν μέ φόβο, ἦρθε ἕνας ἀξιωματικός καί μᾶς παράλαβε, μέ σαράντα στρατιῶτες. Μᾶς ἔβγαλαν στήν αὐλή καί μᾶς χώρισαν ἀπ' τούς πολίτες· τότε εἶδα καί τόν ἀδερφό μου. Μᾶς ἔβαλαν τετράδες καί μᾶς διέταξαν νά γονατίσουμε νά μᾶς μετρήσουν. Ὁ ἀξιωματικός πού μᾶς ἔβλεπε, καβάλα στό ἄλογό του, ἔλεγε:

— Θά κοιτάξω νά μή μείνει οὔτε σπόρος ἀπό σᾶς. Κι ἔδωσε τό παράγγελμα νά κινήσουμε.

Θά ἦμαστε ὅλη ἡ φάλαγγα κάνα δύο χιλιάδες.

Ὅπως βγήκαμε, μᾶς τραβήξαν ἴσια στήν αγορά. Ἐκεῖ, τό τουρκομάνι πού μᾶς περίμενε, σάν τό λεφούσι ἔπεσε ἀπάνω μας: τραπέζια, καρέκλες, ποτήρια, ὅ,τι ἔβρισκαν μπροστά τους μᾶς πετοῦσαν ἀπ' ὅλες τίς μεριές. Ἦταν καί ναῦτες Φράγγοι μαζί τους στά καφενεῖα κι ἔκαναν χάξι μέ μᾶς. [...]

Τά ξημερώματα ἦρθε ἀπό τή Μαγνησία ἄλλος ἀξιωματικός, καί μᾶς σήκωσαν. Ὄρες περπατούσαμε. Οὔτε ξέραμε ποῦ μᾶς πᾶν. Μονάχα ἀπό τόν τόπο καταλαβαίναμε πώς βαδίζαμε γιά τή Μαγνησία.

Ἄντί νά μᾶς πηγαίνουν στό δημόσιο δρόμο μᾶς τραβούσαν ἀπ' τό βουνό.

Κι ὅπως δέν ἦμαστε σέ ἰσότοπο, ἀρχίσαμε νά σκορπᾶμε. Δέν μπορούσαμε νά κρατήσουμε τίς τετράδες. Καί οἱ στρατιῶτες φώναζαν προσταχτικά:

— Στίς τετράδες! Στίς τετράδες!

.....
λεφούσι: ασύντακτο πλήθος, ὄχλος

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Ἐμεῖς προσπαθούσαμε, καί πάλι τίς χαλάγαμε. Ὅσοι ἦταν ἀνήμποροι κι ἔμεναν πίσω, τούς τραβοῦσαν οἱ πολίτες στό δάσος καί τούς καθάριζαν.

Μέ πολύ κόπο πέσαμε στό δημόσιο δρόμο. Ἐκεῖ πάλι, μᾶς περίμεναν, μπουλούκια μπουλούκια, γέροι ἄνθρωποι, ἐξήντα ὡς ὀγδόντα χρονώ, μέ παλιές μαχαῖρες, καί σά φτάσαμε κοντά ρίχτηκαν ἀπάνω μας, φωνάζοντας στό λοχαγό:

— Ἄφησέ μας νά κάνουμε ὅ,τι θέλουμε!

Κι ὁ λοχαγός τούς ἔλεγε «ὄχι», γελώντας.

Ἐμεῖς τοῦ φωνάζαμε:

— Κύρ λοχαγέ, σέ σένα κρεμόμαστε.

Καί προχωρούσαμε. [...]

Καί σ' ἐφτά μέρες ἀπάνω ἔρχεται πάλι ὁ χότζας κι ἐμεῖς μέ φωνές τόν παρακαλούσαμε.

— Σωπάτε, μᾶς λέει, γιατί θά φύγω ἂν φωνάζετε. Ἦρθα, νά σᾶς σώσουμε.

Στό λόγο ἀπάνω, ἔφεραν σέ καλάθια κουραμάνες. Μᾶς ἔβαλαν στό ζυγό, δίνοντας στούς δύο νομάτους ἀπό μισή. Ὑστερα μέ τή σειρά μᾶς ἄφησαν στό συντριβάνι νά πιοῦμε νερό.

Ἐκείνη τή μέρα εἶχε ἔρθει ἄνθρωπος μέγας ἀπ' τό Ἀχμετλί, μᾶς ἔλεγαν οἱ στρατιῶτες, κι ἀπό δῶ κι ἐμπρός θά περάσετε καλά.

Τό βράδυ μᾶς ἔγδυσαν! Ὅ,τι εἶχαμε ἀπάνω μας, δαχτυλίδια, ρολόγια, μᾶς τά πήρανε. Ὡς καί τά χρυσά δόντια μᾶς βγάλανε ἀπ' τό στόμα.

Τό πρωί μᾶς σήκωσαν. Κι ὅταν ἐτομαζόμαστε, μαζεύτηκαν ἀπ' ἔξω οἱ ζεμπέκηδες, μέ ζουρνάδες καί νταούλια, καί βγαίνοντας μᾶς χτυποῦσαν μέ τά ὄπλα τους. Ἐκεῖ, ἦρθε ἄλλος ἀξιωματικός. Μᾶς παρέλαβε καί ξεκινήσαμε.

τους καθάριζαν: τους σκότωναν

χότζας: μουσουλμάνος ιερωμένος, ο οποίος γνωρίζει, ερμηνεύει και διδάσκει το Κοράνι

κουραμάνες: τα ψωμιά που έτρωγαν οι στρατιώτες

ζεμπέκης ή ζεϊμπέκης: χωροφύλακας ή επαγγελματίας στρατιώτης της Οθωμανικής Τουρκίας, που προερχόταν κυρίως από εξισλαμισθέντες Έλληνες της Μ. Ασίας

ζουρνάς: λαϊκό, ξύλινο, πνευστό όργανο

νταούλι: παραδοσιακό, κρουστό όργανο με βροντερό ήχο° κάτι σαν τύμπανο

Ἐξω ἀπ' τῆ Μαγνησία, μακριά τρεῖς ὥρες, ἦταν ἓνα μεγάλο ἀμπέλι, τριγυρισμένο μέ φράχτη. Ἐκεῖ μᾶς ἔκλεισε μέσα κι ἔβαλε σκοπούς νά μᾶς φυλάν ὥσπου νά ξημερώσει. [...]

Σάν ἔφτασα, ὁ κόσμος ἦταν πάλι ἀράδα. Τούς ἄφησα νά περάσουν κι ἐγώ ἔβλεπα ἀπέξω τούς γραμματικούς πού γράφαν βιαστικά στά χαρτιά καί τά δίναν χέρι μέ χέρι. Πρέπει νά μπῶ στή σειρά. Ἐκλίστα τά μάτια μου καί μπῆκα.

Ὡς ἐδῶ ἦρθα. Ἀπό δῶ ὁ Θεός βοηθός.

— Τό φύλλο σου, μοῦ εἶπε ὁ γραμματικός πού ἔστεκε στήν πόρτα.

Τοῦ τό ἴδωσα. Τό κοίταξε καλά καλά. Ἐγώ ἄρχισα νά τρέμω.

— Ὁ πατέρας σου, μοῦ λέει.

— Σουλεϊμάν, τοῦ λέω.

— Ἡ μητέρα σου;

— Ζαχριέ.

— Τί κλάση;

— Τοῦ ὀκτώ.

— Ποῦ μένεις;

— Στα Θεῖρα.

— Καλά, ἐδῶ λέει Κοσσυφοπέδι.

— Ἀπό κεῖ εἶμαι.

— Ποῦ πᾶς τώρα;

— Στήν Πόλη. ἤρθαν οἱ δικοί μου, καί μοῦ γράψαν νά πάω νά τούς πάρω.

— Ἀπό ποῦ ἦρθαν; μέ ρώτησε.

— Ἀπό τή Σερβία.

— Στήν Πόλη τώρα, ἔχει φασαρία. Δέν περιμένεις λίγο νά περάσει;

— Δέν μπορῶ, τοῦ λέω, εἶμαι φτωχός ἄνθρωπος. Δυό μέρες νά μείνω, ἔφαγα τά λεφτά μου.

— Καλά, μοῦ λέει. Ἄμα πᾶς στήν Πόλη, πέρασε ἀπ' τό Μπιρλάρ - σοκάκι. Εἶναι ὁ τάδες, πού τοῦ ἔχω παραγγεῖλει μπότες. Πᾶνε δυό μῆνες κι ἀκόμα δέ μοῦ τίς ἔστειλε. Δῶσ' του αὐτήν τήν κάρτα καί πές του νά μοῦ τίς στείλει γρήγορα.

— Μάλιστα, τοῦ λέω, τό δίχως ἄλλο.

Καί πῆγα νά θεωρήσω τό φύλλο μου στόν ταγματάρχη.

τό φύλλο: ταυτότητα, διαβατήριο

κλάση: χρονολογική

Ἄπο κεί ἔφυγα τρεχάτος. Παίρνω τά πράγματά μου ἀπ' τό ξενοδοχεῖο καί πάω ὀλοῖσια στή βάρκα.

Ἐκεῖ πάλι ἄλλος κοίταξε τά χαρτιά μου.

— Ἐντάξει, μοῦ λέει, ἐλεύθερα.

Τότε μέ πήρε ὁ βαρκάρης. Σά φτάσαμε στό καράβι ἐκεῖ ξανά ἄλλος τά κοίταξε.

— Ἐλεύθερα, μοῦ εἶπε κι αὐτός.

Ἀνέβηκα στό βαπόρι καί γύρισα τήν πλάτη, να μή βλέπω πίσω μου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να προσδιορίσετε με στοιχεία του κειμένου το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται το αφήγημα του Στρατή Δούκα.

Μονάδες 15

B1. Ο κριτικός Τάσος Κόρφης διαπιστώνει σχετικά με το ύφος του Στρατή Δούκα ότι έχει:

α) Πυκνότητα. Αυτά που συνάγονται είναι πολύ περισσότερα από αυτά που λέγονται (μονάδες 7).

β) Το ρήμα και το ουσιαστικό δεσπόζουν (μονάδες 7).

γ) Το επίθετο χρησιμοποιείται μόνο εκεί που δεν μπορεί να μη χρησιμοποιηθεί (μονάδες 6).

Να επιβεβαιώσετε την παραπάνω άποψη αναφέροντας δύο παραδείγματα από το κείμενο για κάθε χαρακτηριστικό.

Μονάδες 20

B2.α. Να εντοπίσετε δύο χαρακτηριστικά του διαλόγου στο απόσπασμα: «**Τό φύλλο σου, μοῦ εἶπε ὁ γραμματικός... Μάλιστα, τοῦ λέω, τό δίχως ἄλλο**» και να δώσετε από ένα παράδειγμα.

Μονάδες 6

β. Η αφήγηση στο κείμενο γίνεται σε πρώτο πρόσωπο. Γιατί; Να αναφέρετε δύο βασικούς λόγους με παραδείγματα από το κείμενο.

Μονάδες 14

Γ. «**Καί σ' ἑφτά μέρες ἀπάνω ... μᾶς βγάλανε ἀπ' τό στόμα**».

Με βάση το παραπάνω απόσπασμα, να σχολιάσετε τη συμπεριφορά των προσώπων σε ένα κείμενο 110-130 λέξεων.

Μονάδες 25

- Δ. Αφού μελετήσετε το κείμενο που ακολουθεί (Μαρτυρία του Μανώλη Χατζησάββα), να επισημάνετε τις αντιστοιχίες του ως προς τον τόπο, το χρόνο και τα γεγονότα με το απόσπασμα που σας δόθηκε από την *Ιστορία ενός αιχμαλώτου του Στρατή Δούκα*.

Μονάδες 20

Μαρτυρία Μανώλη Χατζησάββα

Στη Σμύρνη, όταν πήγα, ήταν κόσμος μαζεμένος. [...] Εμείς μέναμε σ' ένα ξενοδοχείο, κάτω στην παραλία, «Ήπειρος» ονομαζότανε. Λίγες μέρες πριν πιάσει η πυρκαγιά, ήρθε στο ξενοδοχείο ένας Τούρκος αξιωματικός με καμιά δεκαριά στρατιώτες. Κάθισαν στο κεφαλόσκαλο, έβαλαν εκεί δίπλα κι ένα τραπέζι, και διέταξαν να κατέβουν όλοι οι άνδρες κάτω. Από την οικογένειά μας ήμαστε δύο, εγώ κι ο αδερφός μου. Για να κατέβουμε κάτω, έπρεπε να περάσουμε από μπροστά τους. Ότι άξιο λόγου είχαμε, χρήματα, χρυσαφικά, τ' αφήναμε στο τραπέζι· μετά σου έδιναν μια κλωτσιά κι έτσι κατέβαινες πιο γρήγορα. [...]

Σε κάνα-δυο μέρες, μας έβαλαν σε φάλαγγα κι άρχισε η πορεία προς το άγνωστον.

Ήμαστε μια ατέλειωτη φάλαγγα, δέκα χιλιάδες περίπου νοματαίοι από δω κι από κει μας φρουρούσαν ιππείς. Βαδίζαμε με κατεύθυνση τη Μαγνησιά. Μας πήγαιναν όχι από το δημόσιο δρόμο αλλά μέσα από τα τουρκοχώρια, για να μπορούν οι χωριάτες να μας καθαρίζουν κι αυτοί. Στο δρόμο μας κτυπούσαν για να τρέχουμε· σ' έξι ώρες φτάσαμε στο Μπουνάρμπασι. Εκεί κάτσαμε δυο μέρες. Μετά ήρθε ένας Τούρκος αξιωματικός και διέταξε, οι γέροι κι αυτοί που είναι κάτω των δεκαοχτώ ετών να χωρίσουν... Σα χωρίσαμε, εμείς μείναμε κει κι οι υπόλοιποι τραβήξανε για τη Μαγνησιά, ούτε ξαναγυρίσανε· [...]

Όταν βγήκαμε από τη φυλακή, η Σμύρνη ήταν ερείπια, καμένα όλα... Άντε να βρεις τους δικούς σου πού είναι! Επειδή την ήξερα καλά τη Σμύρνη, ψάχνοντας τους βρήκα στην Πούντα. [...]

Τρεις μέρες έμεινα στην Πούντα κι ήρθε η είδηση πως έφθασαν καράβια να μας πάρουν. Ξεκινήσαμε όλοι και πήγαμε στην παραλία. Εκεί στο λιμάνι είχαν κλείσει ένα χώρο και γινόταν έλεγχος. [...]

Κρατάγανε και τους στρατεύσιμους. [...]

Οι άλλοι μπήκαμε στα καράβια κι ήρθαμε στην Ελλάδα.

Μαρτυρία Μαν. Χατζησάββα, *Η Έξοδος*, τόμ. Α' (επιμ. Φ. Δ. Αποστολόπουλος), Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα 1980.

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Μαρτυρία: προφορική ή γραπτή αφήγηση όσων είδε ή άκουσε κάποιος σχετικά με ένα συμβάν

νοματαίοι: άτομα

να μας καθαρίζουν: να μας σκοτώνουν, εξοντώνουν.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Να μη μεταφέρετε στο τετράδιο τα κείμενα και τις ερωτήσεις.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο επάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν.
Δεν επιτρέπεται να γράψετε οποιαδήποτε άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ